

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 698)

**Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği
ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışışleri
Komisyonu Raporu (1/708)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-709/01919

20.5.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.4.1994 tarihinde kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolü” iki ülke arasında her alanda sağlam bir ilişki dokusu oluşturma temel hedefine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Protokol ile taraflar, devletlerin egemenlikleri, bağımsızlıkları ve toprak bütünlüklerine saygı; sınırların zor kullanarak değiştirilemeyeceği; içişlerine karışmama ilkelilerine bağlılıklarını ve ilişkilerini dostluk ve eşitlik temelinde geliştirme kararlılıklarını teyit etmektedirler.

Protokol, taraflardan birinin üçüncü bir devletin saldırısına uğraması halinde, sözkonusu tecavüzün önlenmesi amacıyla, diğer ülkenin BM Antlaşmasına uygun gerekli girişimleri ve yine BM Antlaşmasına uygun yardımları yapmasını öngörmektedir.

Bu Protokol ile, Türkiye Cumhuriyetinin, Azerbaycan Cumhuriyetinin bağımsızlığını, egemenliği ve güvenliğinin güçlendirilmesine katkı niteliği taşıyan tesislerin kurulmasına yardımcı olacağı da hükme bağlanmaktadır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

18.7.1994

Esas No. : 1/708

Karar No. : 60

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 17.6.1994 tarihli 17 nci Birleşiminde Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin ve Bakanlık görevlilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında her alanda sağlam bir ilişki ve işbirliği oluşturmayı amaçlayan tasarı, Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Üye	Üye
<i>Erdal İnönü</i>	<i>Mehmet Sağdıç</i>	<i>İsmet Sezgin</i>
İzmir	Ankara	Aydın
Üye	Üye	Üye
<i>Hüsamettin Öriç</i>	<i>B. Doğançan Akyürek</i>	<i>Engin Güner</i>
Bursa	İstanbul	İstanbul
Muhalefet şerhim vardır.		Muhalefet şerhim var.
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Dökülmez</i>	<i>Atilla Hun</i>	<i>Ali Eser</i>
Kahramanmaraş	Kars	Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

Dışişleri Komisyonunun 22.6.1994 tarihli toplantı gündeminde 1/708 sıra sayısı ile yer alan "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" konusunda, aşağıdaki nedenlerle, muhalefet şerhimiz vardır.

Sovyet Rusya'nın dağılmasından sonra bağımsızlıklarını ilan eden cumhuriyetlerin tümü yeniden yapılanma sürecine girmişler, sosyal ekonomik ve teknik alanlarda etkin girişimlerde bulunarak, bağımsızlıklarını kökleştirecek ve idame edebilecek devlet yapısını gerçekleştirmek üzere çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Ancak, devlet ve toplum yapısında eski Rus yönetimi döneminin karmaşık sistemi ve etkinlikleri henüz devam etmekte olduğundan, ekonomik, siyasî ve idarî reformların başarıya ulaşması zaman alacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti için her zaman büyük önem taşıyan ve stratejik konuları nedeniyle yakından ilgilendiğimiz komşu Kafkas ülkeleri arasında tarihi ve köklü bağlarımız bulunan Azerbaycan Cumhuriyetine, bağımsızlık ilanını takip eden bunalım ve geçiş döneminde, gereksinimi olan her türlü yardım ve desteğin verilmesine ilke olarak gönülden katılıyor ve bu kapsamda geç bile kalındığına inanıyoruz.

Ancak, Kafkaslardaki siyasî konjonktürün bugün ulaştığı merhalede, Ermenistan ile mevcut ve devam eden sıcak savaş hali ile Rus Federasyonunun bölgede asker ve ağır silahlar konuşlandırma girişimleri sürüp giderken, sözkonusu protokolün "Taraflardan herhangi birisinin bir üçüncü devletin veya devletlerin saldırısına uğraması halinde, diğeri sözkonusu tecavüzün önlenmesi amacı ile gerekli yardımı sağlayacaktır" hükmünün kabulünde en azından zamanlamamanın yanlış olduğu ve yukarıda özetlenen kapsamda ülkemiz dış politikası için risk taşıdığı görüş ve inancı ile muhalefet ettiğimizi beyan ederiz.

Engin Güner

İstanbul

Hüsamettin Örüç

Bursa

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 9.2.1994 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolü”nün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

T. Akyol

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

A. A. Doğan

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

M. K. Dinç

Tarım ve Köyişleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Ereğ

Devlet Bakanı

B. S. Dağ

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

N. Tekinel

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

N. Mentese

Maliye Bakanı

İ. Atilla

Bay. ve İskân Bakanı

O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

A. Ateş

Çevre Bakanı

R. Akçalı

DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İŞbirliği ve Karşılıklı
Yardımlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna
Dair Kanun Tasarısı**

- MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ VE KARŞILIKLI YARDIMLAŞMA PROTOKOLÜ

Aşağıda Taraflar olarak adlandırılacak Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti;
İki dost ve kardeş ülke arasında imzalanmış bulunan tüm uluslararası belgelere ve bu meyanda 13 Ekim 1921 tarihli Kars Andlaşması'nı teyit ederek;

Aralarındaki dostluk ve kardeşlik bağlarını bölgesel barış ve istikrar ortamının yaratılması için kullanacakları hususundaki kararlılıklarını yineleyerek;

İnsan haklarına ve temel özgürlüklere dayalı çoğulcu demokratik sistemin ülkeleri için vazgeçilmez bir yaşam biçimi olduğunu vurgulayarak;

Devletlerin egemenliklerine, bağımsızlıklarına ve toprak bütünlüklerine saygı, sınırların zor kullanılarak değiştirilmeyeceği, içişlerine karışmama evrensel ilkelerine bağlılıklarını ve ilişkilerini dostluk ve eşitlik temelinde geliştirmek hususundaki kararlılıklarını teyit ederek;

9 Şubat 1994 tarihli Dostluğun ve Çok Yönlü İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Anlaşma hükümlerini esas alarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

MADDE I

Taraflar, Devletlerin temel işlevlerini görececek kurum ve kuruluşların oluşturulması, yapılması ve bunlarda istihdam edilecek personelin eğitiminin ve gerekli donanımının, olanaklarının elverdiği ölçüde sağlanması hususunda işbirliği yapacaklardır.

MADDE II

Taraflardan herhangi birisinin bir üçüncü devletin veya devletlerin saldırısına uğraması halinde, diğeri sözkonusu tecavüzün önlenmesi amacıyla Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın ilke ve amaçlarıyla uyumlu girişimleri yapacak ve tecavüze uğrayan tarafa Birleşmiş Milletler Antlaşması'na uygun gerekli yardımı sağlayacaktır.

MADDE III

Türkiye Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyetinin bağımsızlığının, egemenliğinin ve güvenliğinin güçlendirilmesine katkı niteliği taşıyan ve iki Devletin ilgili kurumlarının yetkili temsilcilerinin işbirliği ve dayanışma içinde saptayacakları tesislerin kurulmasına yardımcı olacaktır. Sözkonusu tesislerin kurulmasına ve işletilmesine ilişkin hükümler ayrı protokollerle saptanacaktır.

MADDE IV

Taraflar, işbu Protokol kapsamında geliştirmeyi öngördükleri yardımlaşma ve işbirliğinin, diğer ülkelerin çıkarlarına karşı olmadığını ve diğer Devletler ile uluslararası örgüt ve topluluklarla imzalamış oldukları ikili ve çok taraflı Antlaşma ve Anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini saklı tuttuklarını teyit ederler.

MADDE V

İşbu Protokolün geçerlilik süresi beş yıldır. Taraflardan biri, Protokolün feshedilmesini, ilk beş yıllık süresinin dolmasından üç ay önce karşı tarafa yazılı olarak bildirmediği takdirde, geçerlilik süresinin beş yıl uzadığı varsayılır.

Protokolün izleyen dönemlerde feshedilmesinde de üç ay önceden yazılı bildirim esası gözetilecek ve sözkonusu bildirim yapılmaması halinde belge, beşer yıllık sürelerle uzatılmış sayılacaktır.

MADDE VI

İşbu Protokol, Tarafların mevzuatlarına uygun olarak onaylanmasını müteakip ve Onay Belgeleri'nin teati edilmesiyle yürürlüğe girecektir.

9 Şubat 1994 tarihinde Ankara'da Türkçe ve Azerbaycanca, iki nüsha olarak ve iki metin de aynı ölçüde geçerli olmak üzere imzalanmıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ADINA

Hikmet Çetin
Dışişleri Bakanı

AZERBAYCAN CUMHURİYETİ ADINA

Hasan Hasanov
Dışişleri Bakanı

